

УДК 378:792.8

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-1-10>

Вiкторiя БАШКIРОВА,

orcid.org/0009-0000-4695-7578

викладач кафедри хореографiчних та мистецьких дисциплiн

Коледжу хореографiчного мистецтва

«Київська мунiципальна академiя танцю iменi Сержа Лифаря»

(Київ, Україна) viktoribashkirova@gmail.com

Людмила ПРЯНIЧНIКОВА,

orcid.org/0009-0002-5858-3985

викладач кафедри хореографiчних та мистецьких дисциплiн

Коледжу хореографiчного мистецтва

«Київська мунiципальна академiя танцю iменi Сержа Лифаря»

(Київ, Україна) pryanichnikova64@gmail.com

Владислав ФЕДЬ,

orcid.org/0009-0005-7906-297X

викладач кафедри хореографiчних та мистецьких дисциплiн

Коледжу хореографiчного мистецтва

«Київська мунiципальна академiя танцю iменi Сержа Лифаря»

(Київ, Україна) babayvladislav@gmail.com

МЕТОДОЛОГIЯ ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФIЇ У МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ: КЛАСИЧНI ПIДХОДИ ТА СУЧАСНI ВИКЛИКИ

Дослiдження присвячене актуальнiй проблемi розвитку методологiї викладання хореографiї у контекстi нацiональних шкiл. В умовах глобалiзацiї, мiжкультурної iнтеграцiї i цифрової трансформацiї мистецького простору виникає необхіднiсть переосмислення класичних пiдходiв до хореографiчної освiти з метою збереження культурної iдентичностi при одночаснiй адаптацiї до сучасних вимог мистецької пiдготовки. Мета дослiдження – систематизувати та класифiкувати класичнi пiдходи до викладання хореографiї у рiзних нацiональних школах iз подальшим аналізом сучасних викликiв, що постають перед кожною з них у контекстi модернiзацiї мистецької освiти. У роботi застосовано системно-структурний аналіз для класифiкацiї класичних пiдходiв, компаративний метод для порiвняння особливостей нацiональних шкiл, функцiональний аналіз для визначення компетенцiй, що формуються в межах кожного пiдходу. Розроблено комплексну класифiкацiю методiв викладання хореографiї за п'ятьма основними категорiями: технiчнi, естетико-виражальнi, методичнi, творчi та iнтердисциплiнарнi. Систематизовано характернi особливостi восьми нацiональних шкiл хореографiї: iталiйської, англiйської, французької, нiмецької, американської, кубинської, української та європейської. Сформульовано компетентнiснi профiлi, що формуються в межах вiдповiдних пiдходiв. Виявлено основнi протирiччя та виклики, з якими стикаються нацiональнi хореографiчнi школи в умовах сучасних трансформацiй освiтнього простору. На основi аналізу рiзних нацiональних шкiл виокремлено основнi професiйнi компетентностi, якi формуються у сучасних хореографiв: технiчна, художньо-естетична, педагогiчна, культурологiчна, методична, анатомiчно-фiзiологiчна, та iнновацiйна. Матерiали дослiдження можуть слугувати основою для розробки iнновацiйних навчальних курсiв iз методики викладання хореографiї, створення мiждисциплiнарних освiтнiх програм, формування системи професiйного розвитку викладачiв хореографiчних дисциплiн, а також модернiзацiї процесiв оцiнювання компетентностей здобувачiв вищої освiти-хореографiв з урахуванням специфiки нацiональних шкiл.

Ключовi слова: нацiональнi хореографiчнi школи, мистецька освiта, компетенцiї, iнтеграцiя традицiй та iнновацiй.

Viktorii BASHKIROVA,

orcid.org/0009-0000-4695-7578

Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) viktoribashkirova@gmail.com

Liudmila PRIANICHNIKOVA,

orcid.org/0009-0002-5858-3985

Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) pryanichnikova64@gmail.com

Vladyslav FED,

orcid.org/0009-0005-7906-297X

Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) babayvladislav@gmail.com

METHODOLOGY OF TEACHING CHOREOGRAPHY IN ARTISTIC INSTITUTIONS: CLASSICAL APPROACHES AND MODERN CHALLENGES

The study is devoted to the urgent problem of developing a methodology for teaching choreography in the context of national schools. In the context of globalization, intercultural integration and digital transformation of the artistic space, there is a need to rethink classical approaches to choreographic education in order to preserve cultural identity while adapting to the modern requirements of artistic training. The purpose of the study: to systematize and classify classical approaches to teaching choreography in different national schools with further analysis of the current challenges faced by each of them in the context of modernization of art education. The paper applies system-structural analysis to classify classical approaches, a comparative method to compare the characteristics of national schools, and functional analysis to determine the competencies that are formed within each approach. A comprehensive classification of methods of teaching choreography in five main categories (technical, aesthetic and expressive, methodological, creative and interdisciplinary) has been developed. The characteristic features of eight national schools of choreography (Italian, English, French, German, American, Cuban, Ukrainian and European) are systematized. The competence profiles formed within the framework of the respective approaches are formulated. The main contradictions and challenges faced by national dance schools in the context of modern transformations of the educational space are identified. Based on the analysis of various national schools, the main professional competencies that are formed in modern choreographers are identified: technical, artistic and aesthetic, pedagogical, cultural, methodological, anatomical and physiological, and innovative. The research materials can serve as a basis for the development of innovative training courses in choreography teaching methods, the creation of interdisciplinary educational programs, the formation of a system of professional development for teachers of choreographic disciplines, as well as the modernization of the processes of assessing the competencies of choreography students, taking into account the specifics of national schools.

Key words: national dance schools, art education, competencies, integration of traditions and innovations.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку мистецької освіти хореографічна підготовка зазнає суттєвих змін, зумовлених процесами глобалізації, цифровізації та інтеграції сучасних танцювальних практик у навчальні програми. Сучасні здобувачі вищої освіти покоління Z демонструють нові освітні запити, які вимагають використання інтерактивних технологій, індивідуалізації підходів і міждисциплінарної взаємодії (Пастухов, 2022). Відповідно до цього, мистецькі заклади вищої освіти стикаються з необхідністю переосмислення традиційної методології викладання та пошуку способів її адаптації до нових реалій навчального процесу.

На цьому тлі постає проблема збереження класичних підходів у викладанні хореографії, що забез-

печують фундаментальну технічну, естетичну та культурну підготовку майбутніх хореографів. Класична хореографічна школа є носієм системності, дисципліни та високих стандартів виконавської майстерності. Проте сучасні виклики створюють ризик її формального відтворення без глибокого осмислення або ж заміщення новітніми тенденціями (Хіаоуа, 2020). Отже, актуальним стає завдання пошуку оптимальних шляхів гармонійного поєднання класичних і сучасних підходів, що дозволить зберегти педагогічну цінність класичної школи та забезпечити конкурентоспроможність випускників у глобалізованому мистецькому середовищі.

Аналіз досліджень. У статті М. Левченка, Н. Терешенко та А. Рехліцької (2023) розглянуто

впровадження iнновацiйних методик у викладання сучасного хореографiчного мистецтва. Автори пiдкреслюють важливiсть використання комп'ютерних i мультимедiйних технологiй, а також iндивiдуалiзацiї засобiв навчання для забезпечення успiшного працевлаштування майбутнiх фахiвцiв.

Аналіз особливостей викладання хореографічних дисциплін в умовах сьогодення, зокрема активне впровадження дистанційної форми навчання та використання VR-технологій як тренажерів на основі 3D моделей, проведений у дослідженні Е. Манелюк (2023). Також у ньому зазначено ефективність навчальних платформ «Moodle» та «Zoom» для організації відеоконференцій і вивчення елементів хореографії у режимі реального часу.

Iнновацiйні освiтні технологiї у професiйній пiдготовцi майбутнiх педагогiв-хореографiв стали предметом дослідження Ю. Ростовської (2025). Вона пiдкреслила необхіднiсть поєднання традицiйних i новiтнiх методiв навчання для формування висококвалiфiкованих педагогiв-хореографiв, готових до ефективної професiйної дiяльностi.

Наукова розвiдка О. Бiгус (2021) мала на метi дослідити сучаснi тенденцiї хореографiчної освiти в Украiнi, зокрема необхіднiсть розширення в освiтнiх програмах iсторичних, культурологiчних, фiлософських, психолого-педагогiчних та мистецтвознавчих аспектiв для забезпечення вiдповiдностi мiжнародному стандарту освiти. У свою чергу, Ю. Сивоконь (2021) провiв аналіз методик викладання класичного танцю як системоутворювального знання в процесi навчання здобувачiв вищої освiти хореографiчних напрямiв. Автор також пiдкреслив актуальнiсть вивчення методики викладання класичного танцю, зокрема в умовах впровадження освiтнiх стандартiв i розширення профiлiв хореографiчної пiдготовки.

За результатами аналізу останніх наукових публікацій можна зробити висновок, що основні аспекти сучасних досліджень зосереджені на iнтеграцiї iнновацiйних методик, цифровiзацiї навчального процесу, створення мiжкультурного дiалогу та збереження класичних пiдходiв у викладаннi хореографiї. Водночас залишаються певнi науковi прогалини, якi потребують подальшого дослідження, зокрема аналіз впливу сучасних викликiв на збереження та трансформацiю класичних пiдходiв.

Мета статтi – проаналiзувати та систематизувати класичнi пiдходи у викладаннi хореографiї, зважаючи на сучаснi виклики. Завданнями статтi є: 1) надати характеристику класичних пiдходiв

викладання хореографiї у межах нацiональних шкiл i визначити їх роль у формуваннi професiйних компетентностей хореографа; 2) дослідити вплив сучасних викликiв на методологiю викладання хореографiї у мистецьких закладах вищої освiти.

Виклад основного матерiалу. Хореографiчне мистецтво, що поєднує технiчну майстернiсть i творчу виразнiсть, є важливою складовою культурної спадщини будь-якої нацiї. Розвиток хореографiчної майстерностi вимагає не лише фiзичної пiдготовки, але i глибокого розумiння методичних пiдходiв, якi закладаються в нацiональних школах (Bigus et al., 2022). У кожній iз цих шкiл формується унiкальний пiдхiд до навчального процесу, що впливає на професiйне становлення хореографа. У Таблицi 1 систематизовано класичнi пiдходи до викладання хореографiї.

Узагальнюючи можна сказати, що ключова цiннiсть вивчення рiзних нацiональних шкiл хореографiї полягає у формуваннi багатогранного професiонала, здатного не лише вiртуозно володiти рiзними технiками, але i розумiти їх культурно-iсторичний контекст та знаходити шляхи для власного творчого розвитку на ґрунті традицiй. Важливо зазначити, що школи не використовують виключно один пiдхiд. Розроблена класифiкацiя – це виокремлення акцентiв i прiоритетiв у системi пiдготовки. Запропонована Таблиця 1 може бути доповнена ще такими нацiональними школами: китайська класична, iспанська, бразильська (належить до технiчних методiв), данська, японська (естетико-виражальнi методи), угорська, шведська, канадська (методичнi методи), австралiйська (творчi методи), нiдерландська (iнтердисциплiнарнi методи).

Сучасна хореографiчна педагогiка перебуває у станi динамiчного розвитку, зумовленого численними чинниками глобалiзацiї, культурної дифузiї i технологiчного прогресу (Lytvynenko et al., 2023). Методологiя викладання хореографiї у контекстi нацiональних шкiл демонструє як стiйкiсть традицiй, так i адаптивнiсть до вимог сучасностi, що зумовлює необхіднiсть перегляду педагогiчних пiдходiв у мистецьких закладах вищої освiти.

У межах iталiйської школи хореографiї спостерiгається протирiччя мiж збереженням канонiв класичного балету та необхідностю iнтеграцiї сучасних пiдходiв до розвитку виконавської технiки. Iсторична спадщина Чекеттi створює певну методологiчну рiгiднiсть, що ускладнює впровадження iнновацiйних педагогiчних практик. Водночас iталiйська методика характеризується особливою увагою до музикальностi й експресивностi, що стає її перевагою в умовах мiждисциплiнарних тенденцiй хореографiчної освiти.

Таблиця 1

Класичні підходи до викладання хореографії за національними школами

Категорія методу	Національна школа та підхід	Характеристика	Компетенції
1. Технічні методи (орієнтовані на фізичну підготовку танцюриста, розвиток м'язів, координації, гнучкості та витривалості. Вони базуються на принципах механіки руху та класичної хореографії)	1.1. Італійська школа (метод Чекетті, техніко-структурний підхід)	Метод, що акцентує увагу на технічній точності, чіткості позицій і систематичному підході до вивчення класичних рухів. Чекетті розробив чітку методику викладання, яка починається з простих рухів і поступово ускладняється. Важливою є логічна послідовність і чіткість виконання кожного елемента. Характерними особливостями є сувора послідовність вправ, симетрія занять, чітка структура класу, акцент на віртуозну техніку, швидкі обертання та високі стрибки, особлива увага до сили стоп і розвитку балансу	Технічна компетентність: високий рівень моторної підготовки (баланс, ан-деор, точність, координація, пластика, контроль руху); дисциплінованість; стабільність технічної основи. Педагогічно-методична: уміння системно викладати технічний матеріал, використання чіткої послідовності вправ, організація екзаменаційної моделі. Цей підхід важливий для здобувачів вищої освіти, що бажають працювати в професійних театрах і балетних трупах, де техніка є основою кар'єри
	1.2. Англійська школа (Royal Academy of Dance, методично-академічний підхід)	Включає стандартизовану систему оцінювання, що розбиває навчання на рівні, починаючи з основної техніки балету до найвищого рівня. Техніка орієнтована на строгі принципи і стійкі позиції, підкріплені регулярними екзаменами, що дозволяють здобувачам вищої освіти досягати чітких етапів у розвитку. Характерними особливостями є стандартизоване викладання, поетапне навчання, акцент на техніці, правильній поставі, тонких нюансах положення корпусу та педагогіці	Технічна компетентність: володіння стандартизованими позиціями та рухами; прогресивне ускладнення техніки через ієрархію рівнів. Педагогічно-методична: навички планування занять, володіння методикою викладання для різних вікових груп; здатність до формативного оцінювання. Цей підхід дає здобувачам вищої освіти надійні педагогічні навички, які важливі для тих, хто прагне стати викладачами танцю
2. Естетико-виражальні методи (включають вираження емоцій, художню інтерпретацію танцю й естетичні принципи виконання. Вони охоплюють інтерпретацію музики, хореографічну інтуїцію та здатність передати емоції через рухи)	2.1. Французька школа (естетико-стилістичний підхід)	Характеризується витонченістю рухів та артистизмом. Французька школа акцентує на важливості естетичної складової танцю, де кожен рух має висловлювати емоцію та ідею. Техніка французької школи орієнтується на легкість і гнучкість, де танцівники використовують свої рухи для досягнення гармонії між тілом і музикою. Характерними особливостями є елегантність ліній, витонченість і плавність рухів, чіткість позицій та переходів між ними, висока увага до положення плечей	Естетико-художня компетентність: естетична культура, відчуття музичної фрази, володіння класичною стилістикою. Культурологічна компетентність: розуміння класичної естетики та історичних основ балетного мистецтва. Високий рівень естетичного виховання та мистецької виразності є важливими для здобувачів вищої освіти, які прагнуть працювати в класичному балеті та мистецтві танцю загалом
	2.2. Німецька школа (імпровізаційно-виразовий підхід)	Підхід, який підкреслює емоційну виразність і сценічний вираз, розвиваючи у здобувачах вищої освіти вміння передавати внутрішній стан через рухи. Це танець, що досліджує індивідуальні емоційні переживання через різноманітні форми тілесного вираження. Характерними його особливостями є відмова від строгого формалізму класичного балету на користь вільного вираження емоцій, акцент на внутрішньому імпульсі руху, а не на зовнішній формі. Зв'язок із німецьким експресіонізмом у мистецтві та філософією екзистенціалізму	Аналітична компетентність: здатність аналізувати рух з точки зору його просторових, часових та динамічних характеристик, розуміння взаємозв'язку між внутрішнім імпульсом і зовнішнім проявом руху. Драматургічна компетентність: здатність інтегрувати танець і театр, створювати наративні хореографічні твори, вміння працювати з драматичним підтекстом руху, розуміння соціально-культурного контексту хореографічного твору. Імпровізаційна компетентність: розвинені навички імпровізації як методу дослідження руху, здатність генерувати оригінальний хореографічний матеріал, вміння працювати з спонтанними реакціями тіла. Враховуючи, що цей підхід робить акцент на інтерпретаційній та імпровізаційній складових танцю, він є важливим для підготовки здобувачів вищої освіти, які хочуть працювати в сучасних театрах, танцювальних компаніях або навіть в арт-проектах, де важливими є не лише техніка, але і концептуальне мислення та інтерпретація

Продовження табл. 1

Категорiя методу	Нацiональна школа та пiдхiд	Характеристика	Компетенцiї
3. Методичнi методи (включають педагогiчнi принципи та пiдходи до навчання, систематизацiю занять i розвиток навичок викладання)	3.1. Американська школа (Баланчiн, школа Нью-Йоркського балету, креативно-експресивний пiдхiд)	Баланчiн зосереджувався на комбiнуванні класичних технiк iз бiльш вiльними iнновацiйними елементами. Важливою частиною цього пiдходу є акцент на розвиток у танцiвника креативних здiбностей, здатностi до iмпровiзацiї та експресiї у роботi з хореографiчними композицiями. Принципи його методики пiдходять для навчання не лише виконавцiв, але i хореографiв. Характерними особливостями є швидкiсть i точнiсть рухiв, динамiчнiсть та музикальнiсть, активне використання простору й архiтектурних лiнiй, неокласичний пiдхiд iз акцентом на виразностi	Креативно-постановча компетентнiсть: iнновацiйнiсть, пластичнiсть структури класу. Iнтердисциплiнарна компетентнiсть: синтез iз джазом, модерном, театром
	3.2. Кубинська школа (iнтегративно-динамiчний пiдхiд)	Поєднує класичний балет iз народними танцями, що розвиває у здобувачiв вищої освiти здатнiсть комбiнувати технiку з емоцiйною виразностю та культурною спадщиною. У навчаннi використовуються методи, орієнтованi на розвиток ритмiчностi, артикуляцiї рухiв i пластичностi. Характерними особливостями є висока увага до емоцiйностi та драматизму, технiчна складнiсть i акцент на силi виконання, академiчна строгiсть iз особливою увагою до опорно-рухового апарату	Технiчна компетентнiсть: синтезоване володiння класичною технiкою з пiдвищеним динамiзмом i ритмiчностю, гнучкiстю та фiзичною витривалiстю. Естетико-художня: виразне музичне фразування, iмпульсивна пластика, розвинене почуття темпоритму та сценiчної експресiї. Культурологiчна: усвiдомлення зв'язку класичного балету з афрокарибською традицiєю й елементами культурної iдентичностi в танцi. Цей пiдхiд орієнтований на експресивнiсть та емоцiйну виразнiсть, що дозволяє здобувачам вищої освiти глибоше занурюватися в танцювальнi традицiї, а також розвивати харизму i публiчну майстернiсть – важливі аспекти для сучасних хореографiв, особливо тих, хто займається сценiчною дiяльностю
4. Творчi методи (зосередженi на розвитку творчих iдеї, вмiннi створювати новi танцювальнi композицiї та iнтерпретувати наявнi)	4.1. Українська школа (етнографiчний пiдхiд)	Поєднує елементи класичної технiки з нацiональними танцювальними традицiями. Здобувачi вищої освiти вивчають рухи, якi характернi для народних танцiв, використовуючи їх для розвитку iнтерпретацiйних навичок. У цьому пiдходi особливо важлива взаємодiя з культурною спадщиною, що дозволяє здобувачам вищої освiти глибоше пiзнати нацiональну специфiку в танцi. Характерними особливостями є розвиток від автентики до сценiчної форми (а не навпаки), поєднання технiчної майстерностi з розумiнням культурного контексту, виховання поваги до традицiй через глибоке розумiння їх значення, вивчення первинних форм рухiв i їх рiгiональних варiацiй, опанування особливостей музично-ритмiчної структури рiгiональних танцiв, засвоєння специфiки характеру та манери виконання	Етнокультурна компетентнiсть: глибоке розумiння рiгiональних особливостей української танцювальної культури, здатнiсть розрiзняти i вiдтворювати стилiстичнi нюанси рiзних етнографiчних зон, знання семантики рухiв i символiки танцювальних форм. Адаптивно-постановочна компетентнiсть: вмiння трансформувати автентичнi форми в сценiчнi варiанти без втрати етнографiчної достовiрностi, здатнiсть створювати хореографiчнi композицiї на основi фольклорного матерiалу, навички розробки драматургiї народно-сценiчного танцю. Педагогiчно-етнографiчна компетентнiсть: вмiння передавати не тiльки технiчнi, але i культурно-смысловi аспекти танцю, здатнiсть адаптувати етнографiчний матерiал для рiзних вiкових груп, розумiння виховного потенцiалу народного танцю. Культурна iнтеграцiя в навчаннi є дуже актуальною для здобувачiв вищої освiти, що працюють у рiгiональних колективах або нацiональних театрах, а також для створення унiкальних хореографiчних постановок, що вiдображають культуру краiни

Категорія методу	Національна школа та підхід	Характеристика	Компетенції
5. Інтердисциплінарні методи (фоку-суються на інтеграції різних стилів і технік танцю з іншими видами мистецтва (музика, театр, живопис), що дозволяє створювати комплексні мистецькі твори)	5.1. Європейська школа (кросс-культурні та змішані підходи)	Сучасні методи танцю (включаючи джаз, сучасний танець, контемпорарі) поєднують різноманітні елементи хореографії, включаючи техніки класичного балету, сучасного танцю та фізичного театру. Вони дозволяють створювати нові форми вираження й активно взаємодіяти з іншими мистецькими дисциплінами	Інтердисциплінарна компетентність: мислення в категоріях перформативного мистецтва; синтез із відеоартом, театром, сучасною музикою. Креативно-постановча: робота з абстрактними руховими структурами, пластична імпровізація, тілесна драматургія

Джерело: власна розробка авторів.

Англійська школа, представлена методикою Королівської академії танцю, стикається з викликом збалансування строгої технічної підготовки та розвитку індивідуальності виконавця. Система екзаменів і градацій, що є визначальною рисою цієї школи, потребує переосмислення з огляду на потребу формування гнучких компетентностей майбутніх хореографів (Верещагіна-Білявська та ін., 2024). Інтеграція елементів соматичних практик і рефлексивного навчання стає перспективним напрямом розвитку англійської методології.

Французька школа з її акцентом на елегантності лінії і віртуозності адаптується до вимог інклюзивності та доступності хореографічної освіти. Традиційна естетика «французького стилю» переосмислюється крізь призму сучасних уявлень про тілесність і рухову виразність. Особливою проблемою є збереження специфіки національної школи в умовах інтернаціоналізації хореографічної освіти й уніфікації методик викладання.

Німецька школа хореографії, що розвинулася під впливом експресіоністичної традиції і педагогічних інновацій Лабана, зіштовхується з необхідністю інтеграції аналітичних підходів до руху з емоційною виразністю. Системи нотації руху і теоретичні засади хореології потребують оновлення відповідно до сучасних технологічних можливостей фіксації та аналізу руху. Водночас німецька методика пропонує цінний досвід поєднання теоретичного та практичного компонентів хореографічної освіти.

Американська школа хореографії характеризується плюралізмом підходів та методик, що є одночасно її перевагою та викликом. Інтеграція різноманітних технік (Грем, Хортон, Лімон, Каннінгем) створює методологічну поліфонію, яка вимагає розробки цілісних педагогічних стратегій. Комерціалізація танцювальної освіти у США призводить до фрагментації навчального процесу та домінування короткотермінових програм над фундаментальною підготовкою, що впливає на якість професійної освіти хореографів (Schupp, 2018).

Кубинська школа балету, яка об'єднала елементи французької і національної традицій, стикається з викликом збереження ідентичності в умовах глобалізації. Методика Алісії Алонсо, що характеризується яскравою емоційністю та технічною віртуозністю, потребує адаптації до сучасних уявлень про здоров'язбережувальні аспекти хореографічної підготовки. Водночас кубинський досвід демонструє можливості творчого синтезу різних хореографічних традицій.

Українська школа хореографії переживає процес переосмислення власної ідентичності та методологічних засад. Інтеграція національної танцювальної лексики з сучасними формами хореографічного мистецтва становить основний виклик для української хореографічної педагогіки. Реформування системи вищої мистецької освіти відбувається в умовах пошуку балансу між збереженням культурної спадщини та відкритістю до інновацій, що зумовлює необхідність розробки нових методологічних підходів.

Європейська школа як узагальнене поняття відображає тенденції до інтеграції різних національних традицій і формування спільного освітнього простору. Болонський процес і стандартизація вищої освіти створюють передумови для вироблення універсальних методик викладання хореографії, що може призвести до нівелювання національних особливостей. Водночас європейський досвід демонструє можливості збагачення методики викладання через міжкультурний діалог та обмін педагогічними інноваціями.

Вплив цих викликів на методологію викладання хореографії у мистецьких закладах вищої освіти проявляється в кількох аспектах. По-перше, відбувається трансформація змісту освіти у напрямі міждисциплінарності та інтеграції різних хореографічних технік. По-друге, змінюються форми організації навчального процесу з акцентом на індивідуалізацію траєкторій навчання і проєктну діяльність. По-третє, розвиваються нові методи

оцінювання, що враховують не лише технічну майстерність, але і креативність, рефлексивність і соціокультурну компетентність майбутніх хореографів.

Особливого значення набувають технологічні інновації у викладанні хореографії: використання цифрових засобів фіксації та аналізу руху, віртуального моделювання хореографічних композицій і дистанційних форм навчання. Пандемія COVID-19 актуалізувала потребу у розробці ефективних методик онлайн-викладання хореографічних дисциплін, що зумовило перегляд усталених педагогічних практик.

Отже, сучасні виклики методології викладання хореографії у межах національних шкіл стимулюють пошук нових педагогічних стратегій, що поєднують повагу до традицій з відкритістю до інновацій.

Висновки. На основі аналізу різних національних шкіл стає можливим виокремити ключові професійні компетентності, які формуються у сучасних хореографів: 1) технічна майстерність: точність, віртуозність і чистота виконання; 2) художньо-естетична компетентність: почуття стилю, лінії, музичальність; 3) педагогічна компетентність: здатність адаптувати методику до індивідуальних особливостей; 4) культурологічна компетентність: розуміння історичних контекстів і традицій; 5) методична компетентність: системне розуміння послідовності навчання; 6) анатомічно-фізіологічна компетентність: розуміння механіки руху людського тіла; 7) інноваційна компетентність: здатність розвивати традиції, зберігаючи їх сутність.

Сучасна хореографічна педагогіка зазнає глибоких трансформацій під впливом глобалізаційних, соціокультурних і технологічних змін. Аналіз методологій викладання у межах різних національних шкіл свідчить про актуалізацію низки викликів, які вимагають перегляду традиційних підходів до професійної хореографічної освіти.

По-перше, спостерігається тенденція до зміщення акценту з технікоцентричного навчання на інтеграцію міждисциплінарних компонентів: соматичних практик, рефлексивного навчання, елементів хореології, аналітичного рухового підходу. Це сприяє формуванню більш цілісної та адаптивної системи підготовки фахівців, орієнтованої не лише на технічну майстерність, але і на креативність, емоційність і здатність до інтерпретації руху.

По-друге, зростає потреба в індивідуалізації освітніх траєкторій, розвитку проєктної діяльності та створенні умов для реалізації творчого потенціалу здобувачів освіти. У цьому контексті змінюються методи оцінювання, що дедалі більше враховують як результат, так і процес: здатність до аналізу, саморефлексії, командної роботи та міжкультурної комунікації.

По-третє, активне впровадження цифрових технологій у хореографічну освіту (використання засобів фіксації руху, відеоаналізу, віртуального моделювання композицій, дистанційного навчання) істотно змінює формат педагогічної взаємодії. Такі інструменти компенсують обмеження фізичної присутності та відкривають нові горизонти у розвитку візуальної, аналітичної і композиційної грамотності майбутніх хореографів.

По-четверте, актуальним є питання збереження національної ідентичності у викладанні хореографії в умовах зростаючої стандартизації та уніфікації європейського освітнього простору. Універсалізація методик, з одного боку, сприяє академічній мобільності, але з другого – несе ризик нівелювання унікальних особливостей національних хореографічних традицій.

Отже, сучасна методологія викладання хореографії потребує переосмислення як змістового наповнення освітнього процесу, так і форм, засобів її реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Левченко М., Терешенко Н., Рехліцька А. Інноваційні методики викладання сучасного хореографічного мистецтва. *Fine Art and Culture Studies*. 2023. № 1. С. 48–55. URL: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-1-7> (дата звернення: 03.05.2025).
2. Манелюк Е. В. Викладання хореографічних дисциплін в закладах вищої освіти в умовах сьогодення. *Академічні візії*. 2023. № 15. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7567693> (дата звернення: 03.05.2025).
3. Ростовська Ю. Інноваційні освітні технології у професійній підготовці майбутніх педагогів-хореографів у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2025. № 4. С. 152–159. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2024-PP-4-152-159> (дата звернення: 03.05.2025).
4. Бігус О. О. Сучасні тенденції хореографічної освіти в Україні. *Танцювальні студії*. 2021. Т. 4, № 2. С. 154–161. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.4.2.2021.249296> (дата звернення: 03.05.2025).
5. Сивоконь Ю. М. Теоретичні аспекти сучасного викладання класичного танцю у вищих навчальних педагогічних закладах. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 195. С. 201–205. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-195-201-205> (дата звернення: 03.05.2025).

6. Пастухов О. А. Хореографічна освіта онлайн: за і проти. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2022. № 4. С. 55–60. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2022.269423> (дата звернення: 03.05.2025).
7. Xiaoya L. Features of modern professional ballet education (the case of different schools). *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*. 2020. No. 11. P. 114–133. URL: <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2020-11-114-133> (дата звернення: 03.05.2025).
8. Choreography in the art education system: modern Ukrainian and world practice / O. Bigus et al. *Sport TK-Revista EuroAmericana Journal of Sport Sciences*. 2022. Vol. 11. No. 3. Article 4. URL: <https://doi.org/10.6018/sportk.535211> (дата звернення: 03.05.2025).
9. Analysis of modern trends in contemporary choreographic art: the challenges of digitalization / V. Lytvynenko et al. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2023. Vol. 12. No. 3. P. 198–206. URL: <https://doi.org/10.5430/jct.v12n3p198> (дата звернення: 03.05.2025).
10. Schupp K. Dance competition culture and commercial dance: intertwined aesthetics, values, and practices. *Journal of Dance Education*. 2018. Vol. 19. No. 2. P. 58–67. URL: <https://doi.org/10.1080/15290824.2018.1437622> (дата звернення: 03.05.2025).
11. Верещагіна-Білявська О., Зузяк Т., Мала А. Нова концепція хореографічної освіти: досвід Великої Британії. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*. 2024. № 4. С. 17–24. URL: [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(4\)-02](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(4)-02) (дата звернення: 03.05.2025).
12. Smythe F., Malet R. Teacher training for inclusion within an égalité framework in France. *European Journal of Inclusive Education*. 2024. Vol. 3, No. 2. P. 2279–2292. URL: <https://doi.org/10.7146/ejie.v3i2.143308> (дата звернення: 03.05.2025).

REFERENCES

1. Levchenko M., Tereshenko H., Rekhlytska A. (2023) Innovatsiini metodyky vykladannia suchasnoho khoreorafichnoho mystetstva. [Innovative methods of teaching modern choreographic]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 48–55. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/facs-2023-1-7> [in Ukrainian].
2. Maneliuk E. V. (2023) Vykladannia khoreorafichnykh dystsyplin v zakladakh vyshchoi osvity v umovakh sohodennia. [Teaching of choreographic disciplines in higher education institutions and today's conditions] *Akademichni vizii – Academic Visions*, 15. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7567693> [in Ukrainian].
3. Rostovska Yu. (2025) Innovatsiini osvritni tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh pedahohiv-khoreorafiv u zakladakh vyshchoi osvity. [Innovative educational technologies in the professional training of future choreography teachers in higher education institutions]. *Naukovi zapysky. Seriiia «Psykhologo-pedahohichni nauky» – Research Notes. Series “Psychology and Pedagogy Research”*, 4, 152–159. Retrieved from <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2024-PP-4-152-159> [in Ukrainian].
4. Bihus O. O. (2021) Suchasni tendentsii khoreorafichnoi osvity v Ukraini. [Current trends of choreographic education in Ukraine]. *Tantsiuvalni studii – Dance Studies*, 4(2), 154–161. Retrieved from <https://doi.org/10.31866/2616-7646.4.2.2021.249296> [in Ukrainian].
5. Syvokon Y. M. (2021) Teoretychni aspekty suchasnoho vykladannia klasychnoho tantsiu u vyshchyykh navchalnykh pedahohichnykh zakladakh. [Theoretical aspects of modern teaching of classical dance in higher educational pedagogical institutions]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Pedahohichni nauky – Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 195, 201–205. Retrieved from <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-195-201-205> [in Ukrainian].
6. Pastukhov O. (2022) Khoreorafichna osvita onlain: za i proty. [Choreographic education online: pros and cons]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv – National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 4, 55–60. Retrieved from <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2022.269423> [in Ukrainian].
7. Xiaoya L. (2020) Features of modern professional ballet education (the case of different schools). *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*, 11, 114–133. Retrieved from <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2020-11-114-133> [in English].
8. Bigus O., Bazela D., Pidlypska A., Bilash O., Yefanova S., Khodakivska N. (2022) Choreography in the art education system: modern Ukrainian and world practice. *Sport TK-Revista EuroAmericana Journal of Sport Sciences*, 11(3), Article 4. Retrieved from <https://doi.org/10.6018/sportk.535211> [in English].
9. Lytvynenko V., Perova G., Myroniuk N., Krys A., Koresandovych N., Morozov A. (2023) Analysis of modern trends in contemporary choreographic art: the challenges of digitalization. *Journal of Curriculum and Teaching*, 12(3), 198–206. Retrieved from <https://doi.org/10.5430/jct.v12n3p198> [in English].
10. Schupp K. (2018) Dance competition culture and commercial dance: intertwined aesthetics, values, and practices. *Journal of Dance Education*, 19(2), 58–67. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/15290824.2018.1437622> [in English].

11. Vereshchahina-Biliavska O., Zuziak T., Mala A. (2024) Nova kontsepsiia khoreohrafichnoi osvity: dosvid Velykoi Brytanii. [A new concept of dance education: UK experience]. *Mystetstvo v kulturi suchasnosti: teoriia ta praktyka navchannia – Art in Contemporary Culture: Theory and Practice of Teaching*, 4, 17–24. Retrieved from [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(4\)-02](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(4)-02) [in Ukrainian].

12. Smythe F., Malet R. (2024) Teacher training for inclusion within an égalité framework in France. *European Journal of Inclusive Education*, 3(2), 2279–2292. Retrieved from <https://doi.org/10.7146/ejie.v3i2.143308> [in English].